

Kwabaal. (Foto: Jelger Herder)

Lokroep zet kwabaal weer op de kaart in Friesland

Dankzij de kwabaalwaarneming van een sportvisser in 2019 is in samenwerking met waterbeheerder Wetterskip Fryslân en projectontwikkelaar GroenLeven de Lippe Gabriëlsplas, een oude zandwinput nabij Drachten, onderzocht op de aanwezigheid van een populatie kwabaal.

Om de mysterieuze kwabaal op te sporen luisterden we tijdens de paaitijd in de winter met onderwatermicrofoons naar hun lokroep en daarnaast analyseerden we water op rondzwevende DNA-deeltjes (eDNA). Deze gecombineerde aanpak bevestigde dat de kwabaal nog niet is uitgestorven in Friesland! In de afgegeven omgevingsvergunning voor de aanleg van een zonnepark op deze locatie is al specifiek rekening gehouden met nader onderzoek, beschermingsmaatregelen en monitoring van

de kwabaal. Zo kan de populatie hier standhouden, en door aangelegde vispassages kunnen ze vanuit deze locatie ook andere gebieden bereiken.

Om de populatie en activiteit van kwabaal in Friesland beter in beeld te krijgen is in de winter van 2022/2023 een pilot-onderzoek gestart. Hierbij wordt een recent op de markt gebrachte onderwatermicrofoon, de Hydromoth, getest. Dit apparaat is volledig programmeerbaar waardoor eventuele trommelende kwabalen niet gemist worden! De vele duizenden uren aan geluidsfragmenten worden door een zelflerend model geanalyseerd. Hopelijk krijgen we hiermee beter grip op de kwabaal zodat we deze kwetsbare soort kunnen beschermen.

Zwarte dwergmeerval

Nieuwe vissoort op de Europese Unielijst voor Invasieve Exoten

De zwarte dwergmeerval staat sinds augustus 2022 op de Europese Unielijst voor Invasieve Exoten. Deze van oorsprong Noord-Amerikaanse vissoort is vanaf de 19^e eeuw geïntroduceerd in Europa als consumptievij.

De invasiviteit van deze soort is hoofdzakelijk bekend uit landen met een warmer klimaat. Hieruit blijkt dat deze vraatzuchtige soort hoge dichtheden in kleinschalige wateren zoals poelen en langzaamstromende beken kan bereiken. De soort is goed bestand tegen een hoge zuurgraad, lage zuurstofgehaltenes, waterverontreiniging en troebel water. Bij hoge dichtheden kunnen dwergmeervallen een bedreiging vormen voor inheemse vissoorten door concurrentie om voedsel en schuilplaatsen, en door directe predatie.

In Nederland zijn, zover bekend, nog geen aanwijzingen van populaties met hoge dichtheden. Naast de zwarte dwergmeerval komt in Nederland ook de bruine dwergmeerval voor. Deze twee soorten zijn door subtiele uiterlijke kenmerken uit elkaar te houden waardoor determinatie in het verleden niet altijd vlekkeloos ging. Inmiddels is er beter inzicht in onderscheidende kenmerken en zijn deze ook gepubliceerd in de nieuwsbrief "Kijk op Exoten" (<https://natuurtijdschriften.nl/pub/714652/Exoten2020008004005.pdf>).

Zwarte dwergmeervallen. (Foto: Jelger Herder)

Om voor deze twee soorten een handelingsperspectief te creëren wordt er dit jaar een onderzoek gestart.